Ohio Statewide
Family Engagement Center
at The Ohio State University

Kumsaidia Mtoto Wako Kujifunza kuhusu Pesa

Wazazi wanachangia jukumu **kubwa** katika jinsi watoto wao hutumia pesa katika maisha yao yote. Mtoto wako anapoendelea kukua, inaweza kuwa wakati mzuri wa kufundisha mtoto wako kuhusu fedha au kuzungumza kuhusu jinsi anaweza kuzidhibiti. Hata kama hukusudii kufanya hivyo, wazazi daima wanawafundisha watoto wao mambo muhimu kuhusu pesa. Kwa hivyo, ni wazo nzuri kuwa na kusudi juu ya kumsaidia mtoto wako kujifunza kuhusu pesa anapoendelea kukua.

Kumbuka kuwa hauhitaji kuwa mtaalamu wa masuala ya fedha. Unaweza kusoma nyenzo hii ili kujua njia ambazo unaweza kumsaidia mtoto wako kujifunza kuhusu masuala ya pesa.

Je, watoto wanajifunzaje kuhusu pesa?

Watoto na vijana wazima hujifunza kuhusu pesa kwa:

- Kutazama jinsi wazazi wao wanavyodhibiti pesa zao au kufanya maamuzi ya pesa.
- Kusikiliza jinsi wazazi wao au wengine wanavyozungumza juu ya pesa.
- Kuzungumza na wazazi na familia zao kuhusu fedha.
- Kujifunza kuhusu fedha shuleni, au kutoka kwa vyanzo vingine.

Je, ninawezaje kumsaidia mtoto wangu kujifunza kuhusu pesa?

Unaamua jinsi na nini cha kumfundisha mtoto wako kuhusu pesa. Lakini, unaweza kuanza kwa kuzungumza juu ya mada kama kupanga bajeti, kuweka akiba na kutumia pesa kwa busara. Unaweza kumhimiza mtoto wako afikirie kuhusu malengo yake ya kifedha na jinsi anaweza kutimiza malengo hayo. Unaweza pia kushiriki matarajio uliyonayo kwa mtoto wako wakati anapoanza kupata pesa zake mwenyewe. Unaweza pia kutaka kumtayarisha mtoto wako kufanya maamuzi ya kifedha wakati anajiandaa kwa siku za baadaye. Wakati mwingine, kushiriki kuhusu uzoefu wako kunaweza kusaidia, pia!

Huenda usijue majibu yote linapokuja suala la pesa. **Hiyo ni sawa!** Njia nzuri ya kuanza ni kwa kumpa mtoto wako nafasi ya kuzungumza juu ya pesa na kuuliza maswali. Ni muhimu pia kumsaidia mtoto wako kupata wataalamu wa kifedha au vyanzo vya habari vya kuaminika. Unaweza kutafuta nyenzo mtandaoni au katika jamii yako. Unaweza pia kuendelea kusoma nyenzo hii ili upate mawazo.

Nyenzo hii iliundwa na Ohio Statewide Family Engagement Center. Kwa nyenzo zaidi zinazosaidia ushirikishaji wa familia katika elimu, tembelea ohiofamiliesengage.osu.edu.

Kuna baadhi ya mifano hapa:

1. Msaidie mtoto wako kufanya mazoezi ya kudhibiti pesa. Kwa mfano, unaweza kufungua akaunti ya akiba kwa mtoto wako na kumsaidia kujifunza kuitumia kuweka akiba ya pesa wanazopata.
2. Kumsaidia mtoto wako kujifunza kuhusu pesa. Unaweza kumhimiza asome vitabu, au nyenzo za mtandaoni. Unaweza pia kupata shughuli za kifedha za kufanya pamoja.
3. Onyesha mtoto wako jinsi unavyodhibiti pesa zako. Kwa mfano, unaweza kumwonyesha jinsi unavyoweka akiba ya pesa au jinsi unavyoamua nini cha kununua wakati unapofanya manunuzi.
4. Shiriki kuhusu uzoefu wako kuhusu pesa. Shiriki maelezo kwa kadiri unavyotaka. Unaweza kuzungumzia juu ya uzoefu mzuri na mgumu.
5. Ikiwa uko sawa, unaweza kujumuisha mtoto wako wakati unafanya maamuzi ya kifedha. Sio lazima ushiriki maelezo yote. Lakini unaweza kumwaambia kwa nini umefanya au jinsi ya kufanya uamuzi. Unaweza kujadili dhana za pesa, kama vile wakati mwingine ni busara kununua vitu muhimu kabla ya kutumia pesa kwenye vitu unavyotaka lakini hauvihitaji sana.

Je, ninaanzaje kuzungumza na mtoto wangu kuhusu pesa?

Watoto hujifunza kutokana na mazungumzo wanayofanya kuhusu pesa. Unaweza kuanza mazungumzo au utumie fursa ya nyakati ambazo mtoto wako anakuuliza kuhusu pesa. Wakati mwingine mtoto wako anaweza kukuomba ununue kitu au kukuuliza kuhusu mada fulani ya kifedha. Tumia fursa hii kuzungumza kuhusu pesa. Jaribu kuepuka tu kumfundisha mtoto wako na badala yake hakikisha kuwa anahusika katika mazungumzo hayo. Hakikisha kufanya mazungumzo ya wazi ambapo mtoto wako anaweza kushiriki mawazo, maswali na hisia zake.

Kuna baadhi ya mifano hapa:

1. Wakati mtoto wako anakuomba umnunulie kitu unaweza kusema: “Wakati mwingine unapoomba pesa najiuliza kama unajua thamani yake. Unafikiri inachukua nini kununua bidhaa hii?

2. Kama wewe ungefanya mpango wa matumizi yako, ungejumuisha nini?

3. Je, unaweza kukumbuka wakati ambapo ulitumia pesa na haukufurahi kuhusu uamuzi huo baadaye? Je, kwa nini haukufurahia? Je, ungefanya nini tofauti?

4. Je, ni kitu gani ungependa kuweka akiba kwa ajili yake? Je, unaweza kufanya nini ili kuhakikisha kuwa unaweka akiba ya kutosha?

Nyenzo hii iliundwa na Ohio Statewide Family Engagement Center. Kwa nyenzo zaidi zinazosaidia ushirikishaji wa familia katika elimu, tembelea ohiofamiliesengage.osu.edu.

5. Je, lengo lako muhimu zaidi la kifedha ni gani? Je, unaweza kufanya nini ili kutimiza lengo hili?
6. Ningependa kushiriki hadithi za binafsi kuhusu mafanikio na makosa yangu ya kifedha. Inaweza kukufaidi kujifunza kutokana na uzoefu wangu unapofanya maamuzi yako ya kifedha.

Nyenzo za Bila Malipo za Mtandaoni

- **Money Talks** - Mfululizo mfupi mtandaoni kuhusu kuzungumza na mtoto wako wa shule ya kati au shule ya upili kuhusu pesa. Unajumuisha mada tano za pesa.
  Tembelea go.osu.edu/moneytalksresource
- **Pesa unavyokuwa** - shughuli na habari ambazo unaweza kutumia kumsaidia mtoto wako kukuza ujuzi wake wa pesa katika kila hatua ya maisha yake.
  Tembelea consumerfinance.gov
- **Pesa Zako, Seti ya Zana za Malengo Yako** - zana za kujifunza zaidi kuhusu pesa na kutafakari juu ya fedha zako. Kwa lugha za Kiingereza, Kihispania na Kichina cha Jadi.
  Tembelea consumerfinance.gov

Nyenzo hii iliundwa na Ohio Statewide Family Engagement Center. Kwa nyenzo zaidi zinazosaidia ushirikishaji wa familia katika elimu, tembelea ohiofamiliesengage.osu.edu.